

Samenvattende input Duurzaamheidstafel Omgevingsvisie Voorschoten 2040

De Duurzaamheidstafel Voorschoten (D-tafel) hecht groot belang aan de op te stellen omgevingsvisie. De D-tafel heeft het veelvuldig over de energietransitie, klimaatadaptatie en het belang van een impuls voor de biodiversiteit en deze thema's zullen terugkomen in de omgevingsvisie. Het integrale karakter dwingt gemeenten om alle opgaven in samenhang te zien, waardoor het helder wordt dat er ook conflicterende ambities kunnen zijn. De omgevingsvisie vergroot daarmee ook de bewustwording van de burgers in het dorp.

De D-tafel geeft graag bij de start van het proces input op de uitdagingen en ambities én het proces van de omgevingsvisie in het algemeen. De gemeente kan dit meenemen in het ambitiedocument dat na de zomer verschijnt.

Allereerst spreekt de D-tafel haar waardering uit over de beoogde aanpak met het participatieproces. De D-tafel committeert zich aan dit proces en participeert graag in een open en constructieve samenwerking met andere stakeholders. De ambitie om ruim voor de volgende gemeenteraadsverkiezingen in 2026 de omgevingsvisie vastgesteld te hebben, valt te prijzen. De ambitieuze planning kan echter wel op gespannen voet staan met een zorgvuldig participatieproces.

De uitdagingen en ambities die de gemeente presenteerde op de bijeenkomst van 24 juni zijn een mooie eerste aanzet van de opgave die ons dorp wacht richting 2040. De D-tafel bepleit dat de uitdagingen specifiek gemaakt worden op de situatie in Voorschoten én dat de ambities zo concreet mogelijk worden. Kwantitatieve doelstellingen maken het mogelijk om de voortgang te monitoren, uitvoering te toetsen en eventueel bij te sturen.

Gelukkig kunnen we ons baseren op reeds afgesproken beleid, zoals voor klimaatadaptatie. Het gaat er nu om door te pakken en van Voorschoten een dorp te maken dat werkt aan de uitdagingen van deze eeuw. Deze omgevingsvisie geeft ons de kans om bestaand beleid te concretiseren zodat heldere planregels in het omgevingsplan kunnen landen. Een voorbeeld is natuur-inclusief bouwen: waar moet een nieuwe wijk exact aan voldoen om natuur-inclusief te zijn?

Niet alle ambities van verschillende thema's in het ambitie document zullen overal volledig te verenigen zijn. Het bouwen van meer woningen en behoud/uitbreiden van meer groen is daar een voorbeeld van. De D-tafel pleit derhalve voor heldere afwegingskaders in de omgevingsvisie (uitvoeringsparagraaf), zodat er na vaststelling helderheid is over de stappen erna. De gemeente heeft op drie posters de uitdagingen en ambities voor de relevante thema's opgenomen. Ter aanvulling ziet de D-tafel ook graag de thema's circulariteit, (omgaan met) drinkwater, landbouw en sociale innovaties op voedselvoorziening (Herenboeren, voedselbos etc).

Het proces om te komen tot een omgevingsvisie biedt de mogelijkheid om burgers te betrekken bij de energietransitie, klimaatadaptatie en biodiversiteit. Deze opgaven vergen fysieke ingrepen, denk aan extra transformatorhuisjes, windmolens, warmte overdracht stations (WOS), wadi's en gescheiden rioolstelsels. Veel burgers hebben hier nog geen idee van, terwijl ze wel mee moeten werken om de ambities te verwezenlijken en deze voorzieningen een aanzienlijke impact op de fysieke leefomgeving hebben. De D-tafel vraagt hier aandacht voor. Het gaat dan niet alleen om de preventieve maatregelen die nodig zijn, maar ook om het verstrekken van informatie hoe te handelen in geval van calamiteiten en hiermee de weerbaarheid te vergroten.

Gedetailleerde input Duurzaamheidstafel Omgevingsvisie Voorschoten 2040

1 Aanleiding om de omgevingsvisie op te stellen

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024 is ook de gemeente Voorschoten verplicht een omgevingsvisie op te stellen. De gemeenteraad heeft de startnotitie hiervoor vastgesteld en de gemeente is gestart met fase 2: het aangeven van de ambities en opgaven. Op 24 juni presenteerde de gemeente de eerste ideeën over de uitdagingen en ambities aan verschillende stakeholders actief rond klimaat en biodiversiteit. De Duurzaamheidstafel Voorschoten (D-tafel) heeft de bijeenkomst als constructief ervaren en waardeert de open houding van de gemeente voor suggesties vanuit het maatschappelijk speelveld.

2 D-tafel ziet grote meerwaarde van de omgevingsvisie

Het opstellen van een omgevingsvisie is een verplichting vanuit de Omgevingswet. De D-tafel ziet grote meerwaarde in zo'n visie, vooral als die:

1. De thema's duurzaamheid, energie, natuur en biodiversiteit volop aandacht geeft;
2. Concrete kaders biedt voor toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen en richting geeft aan ruimtelijke initiatieven en investeringen;
3. Duidelijk maakt waar kansen en opgaven liggen, inclusief kaders hoe in geval van conflicterende ambities afwegingen gemaakt worden;
4. Een concrete uitvoeringsparagraaf bevat als opzet voor omgevingsplan / programma's;
5. Het resultaat is van een goed doorlopen participatie-traject: breed opgezet, continuïteit met de stakeholders en zowel formeel als informeel overleg.

Dit zijn onze vijf succesfactoren voor de Voorschotense omgevingsvisie.

3 Opbouw notitie

Met deze notitie maakt de D-tafel graag gebruik van de mogelijkheid om schriftelijk input te leveren. We gaan in op 1) het proces om te komen tot de omgevingsvisie, 2) de algemene ambities en uitdagingen, 3) de ambities voor klimaat en biodiversiteit en 4) enkele specifieke suggesties gebaseerd op de eerder gedeelde posters met ambities en uitdagingen. De succesfactoren hierboven worden op verschillende plekken toegelicht.

Visie Voorschoten 2040

Ter voorbereiding van de input voor de omgevingsvisie hebben enkele D-tafel leden persoonlijke beelden geschetst hoe Voorschoten er in 2040 uit kan zien. Ze zijn in kaders opgenomen.

3 Het komende proces naar de omgevingsvisie

De D-tafel onderschrijft het doel om de omgevingsvisie ruim voor de volgende gemeenteraadsverkiezingen in maart 2026 vast te stellen. Dit heeft echter wel tot gevolg dat de planning vrij krap en ambitieus is. De opbouw van ambitiesdocument naar bouwstenennota naar (ontwerp) omgevingsvisie betekent dat er eind 2024 al sterk getrechterd wordt richting de inhoud van de omgevingsvisie. Dit staat op gespannen voet met het participatieproces. De uitdaging is om de betrokken stakeholders ook per fase aan boord te houden. Dit vraagt van beide kanten een

constructieve houding én soms wat creativiteit om het participatieproces te laten slagen. Het feit dat de gemeente de mogelijkheid biedt om in augustus te bespreken de wijze waarop input wordt verwerkt in het (concept) ambitiedocument wordt door de D-tafel gewaardeerd. De D-tafel levert graag input en zet zich in om op korte termijn kennis en expertise, zowel binnen als buiten de tafel, te mobiliseren als dat nodig is.

In de bijeenkomst van 24 juni is ingegaan op de wijze waarop de participatie wordt georganiseerd. De D-tafel is zeer te spreken dat er in het verdere proces geen sectorale sessies meer georganiseerd worden, maar dat gesprekken integraal met meerdere stakeholders en belangengroeperingen gevoerd worden. Indien planning en agendering van de participatiemomenten op tijd bekend zijn kan in de voorbereiding sectorale afstemming plaatsvinden. Voor de D-tafel ligt samenwerking met Vrienden van Voorschoten, bomenbond en/of de energiecorporatie Voorschoten voor de hand.

Ingrid Elsinga over Voorschoten in 2040: Overal in het dorp zie je gescheiden liggende fietspaden met veel groen. Bomen staan op plekken waar ze nooit meer weg hoeven omdat de ondergrondse bekabeling en leidingwerken onder stoepen en fietspaden zijn gelegd. De straten zijn dan ook aangenaam koel in de zomer.

Op grote parkeerplaatsen heeft de versterking plaatsgemaakt voor halfdoorlatend materiaal, zodat regenbuien soepel kunnen afvloeien naar een van de vele wadi's. Op plaatsen met meer ruimte tussen de huizen, vormen kleine groepjes bomen, struiken en planten groene clusters. Daartussen staan speeltoestellen voor kinderen en ook openbare fitnessapparaten voor jongeren en volwassenen. Perkgroen heeft meerdere niveaus; bodem bedekkende planten in combinatie met heesters en een enkele boom. Langs slootoevers en bermen bloeien kruidenrijke grasmengsels, het wemelt er dan ook van de insecten. In het algemeen is er meer bodemleven want her en der liggen omgezaagde boomstammen tussen de perken. Historisch Voorschoten doet zijn naam eer aan. Dat is goed terug te zien in de prachtige gevels die zijn behouden. Lelijke panden hebben plaatsgemaakt voor mooiere en winkels hebben geen schreeuwerige brede puien maar bescheiden namen. Overal in het centrum siert verticaal groen de gevels. Voorschoten heeft een inhaalslag gemaakt door ruim boven de 30% norm sociale en betaalbare woningen te bouwen. Hierdoor is er ruimte in de oudere wijken gekomen voor kleinschalige appartementencomplexen met een prettige binnentuin.

Op de bushokjes zie je sedumdaken en daken van appartementen, scholen, winkels en bedrijven zijn voorzien van zonnepanelen. Net buiten de gemeentegrens ligt de milieustraat waar je eerst langs de circulaire winkel gaat om je gebruikte meubels en losse bouwhout in te leveren. Hier werken mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt met veel plezier. Heel Voorschoten komt er langs voor een paar plankjes of een tweedehands meubeltje.

4 Algemene opmerkingen over de ambities en uitdagingen

Analyse huidige situatie naar de toekomst

Voor het verzamelen van input voor het ambitiedocument heeft de gemeente drie posters ontwikkeld die ingaan op:

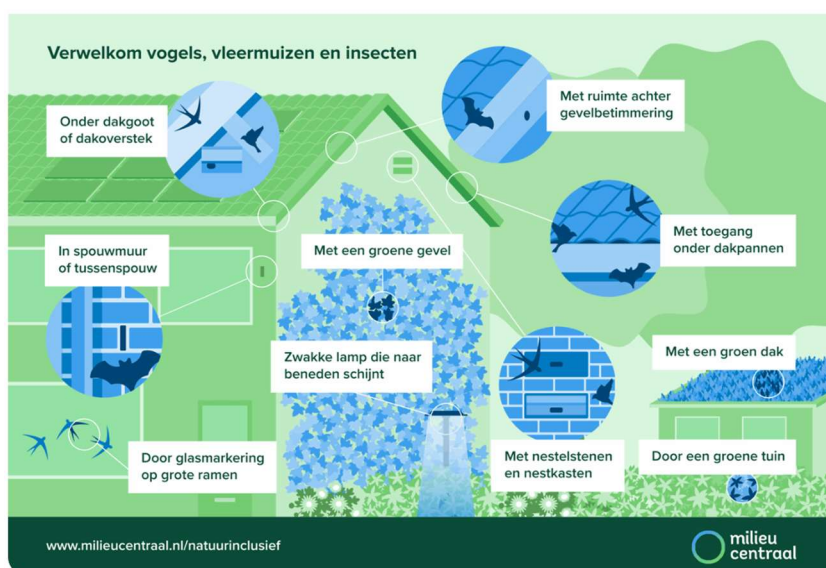
1. De kernkwaliteiten van Voorschoten (zeer summier);
2. Uitdagingen waar Voorschoten voor gesteld staat;
3. Ambities voor de omgevingsvisie.

De D-tafel heeft er begrip voor dat, omwille van de voortgang, niet eerst uitvoerig is stil gestaan bij beschrijving van de huidige situatie en analyse van de kernwaarden van het dorp. Aan de hand van ambtelijke sessies is al een goede eerste slag geslagen. De D-tafel ziet echter het risico dat als het fundament niet robuust genoeg is het proces naar een omgevingsvisie verderop vertraging oploopt. Geadviseerd wordt om bestaande stukken zoals Dorpsprofiel Voorschoten te actualiseren (ook al dateert deze analyse uit 2017). Daarnaast kunnen de generieke uitdagingen met betrekking tot klimaat, biodiversiteit en energie specifiek gemaakt worden voor de gemeente Voorschoten. Hierdoor wordt nog beter inzichtelijk gemaakt wat de uitdagingen voor Voorschoten zijn, van groot belang op het moment dat afwegingen tussen ambities gemaakt worden.

Bestaand beleid

Bij het opstellen van de omgevingsvisie wordt gelukkig voortgewerkt op bestaand beleid. Voor Voorschoten zijn Europees, nationaal, provinciaal en het eigen gemeentelijk beleid van belang. De Nationale Klimaatadaptatie Strategie en het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie stellen de kaders voor de klimaatadaptatie onderdelen van de omgevingsvisie. Advies: check de ambities vanuit landelijk beleid én maak deze voor Voorschoten concreet.

Voor de transparantie in het proces is het wenselijk om een helder overzicht te maken van de herkomst van de ambities in het ambitiedocument. Welke ambities zijn al landelijk, provinciaal en/of gemeentelijk vastgesteld beleid? En op welke vlakken zijn de ambities aangescherpt, gewijzigd en/of toegevoegd? Een voorbeeld betreft de ambitie uit het Klimaatadaptatiebeleid Voorschoten dat natuurinclusief bouwen het uitgangspunt is bij nieuwbouw. In het ambitiedocument zou dat aangescherpt moeten worden tot bouwen voor biodiversiteit (vogels, vleermuizen en insecten) én klimaat (groene daken, groene tuinen, semi-verharde oprit). Een ander voorbeeld zijn de ambities voor de energietransitie in 2040. De doelen voor 2030 en 2050 zijn al bekend. Hier ligt een kans om de ambitie voor 2040 te definiëren. Natuurlijk met onzekerheden, maar dat geeft richting ook voor de inwoners. Zij moeten immers de grootste stappen (met steun/aanmoediging van de gemeente) zetten.



Figuur 1 Voorbeeld van natuurinclusief bouwen vanuit Milieu Centraal

Meer dan alleen ruimtelijk beleid

In de omgevingsvisie gaat het om integrale visie op de thema's die relevant zijn voor het fysieke domein. Het klimaatadaptief maken van het dorp is een belangrijke opgave. De gemeente heeft hierbij een voorbeeldfunctie, maar kan dat niet zonder burgers en bedrijven. Eigenaarschap van bewoners is een belangrijke succesfactor. Het is de vraag of extreme overlast door veranderend klimaat altijd voorkomen kan worden. De D-tafel vraagt om in de omgevingsvisie aandacht te geven aan het informeren, betrekken en enthousiasmeren van de bevolking van Voorschoten én voorlichting te geven hoe te handelen in geval van extreme situaties (de weerbaarheid vergroten).

Wet- en regelgeving is een thema dat niet meteen ruimtelijke consequenties heeft, maar essentieel is voor integrale oplossingen. Bijvoorbeeld: het beschermen van cultuurhistorische waarden is soms tegenstrijdig met klimaatambities. Het plaatsen van kunststof kozijnen met HR+++ is vanuit duurzaamheids- en leefbaarheidsperspectief wenselijk maar kan bij monumentale gebouwen op bezwaar stuiten.



Figuur 2 Ambities vanuit Deltaplan Ruimtelijke adaptatie die geen directe ruimtelijke component hebben maar wel relevant zijn voor de omgevingsvisie

Naast uitdagingen ook kansen

Definieer naast de uitdagingen ook de kansen die er liggen op de verschillende thema's. Eén van de zeven ambities voor een waterrobuuste en klimaatbestendige inrichting van Nederland is het benutten van meekoppelkansen: reeds voorziene acties óók benutten voor wat nodig is voor klimaatadaptatie, zoals bij de vernieuwing van riolering en de weginrichting. Goed om voor de verschillende beleidsthema's hier invulling aan te geven.

Ambities kunnen conflicteren

Niet alle ambities zullen naar verwachting overal ruimtelijk ingepast kunnen worden. Binnen klimaat, energie en biodiversiteit zien we veel ambities die elkaar versterken (natuur voor biodiversiteit en vasthouden water), maar ook conflicten in de schaarse ruimte. Een klimaatrobuuste inrichting én energieneutraal dorp vraagt nogal wat fysieke ingrepen, zowel bovengronds als ondergronds. Het gaat daarbij om transformatorhuisjes (hogere electriciteitsvraag), warmtepompen, buurt- of wijkbatterijen, windmolens, warmte overdracht stations (WOS), buizen voor warm water, koude-warmte opslag, wadi's en greppels, gescheiden rioolstelsel, ondergrondse wateropslag, etc. De D-tafel vindt dat de omgevingsvisie hiervoor de nodige ruimte moet bieden. Twee ambities die niet overal te verenigen

zijn, betreft bouwen van woningen en behoud en uitbreiden van bestaand groen. De D-tafel ziet graag een duidelijk afwegingskader.

Eltjo Ebbens over Voorschoten in 2040:

Voorschoten is een prachtig groen dorp met veel eigen voorzieningen en evenementen. De dorpskern bruist dankzij het ruime aanbod aan winkels, horeca en flexibele werkplek omgevingen en is daarmee de ontmoetingsplaats voor jong en oud. Voorschotenaren zijn nauw betrokken bij het dorp en hebben oog voor elkaar. De basis hiervoor is het drukke verenigingsleven en evenementen zoals de paardenmarkt. Binnen het dorp is er de laatste jaren veel bijgebouwd, zodat voor alle soorten huishoudens mogelijk wordt een eigen plekje te kunnen bemachtigen. Dankzij de natuur-inclusieve inpassing zijn de effecten op de natuur hierbij tot een minimum beperkt. De nadruk lag hierbij op het bouwen van seniorenwoningen, waardoor er veel ouderen hebben kunnen doorstromen en grote gezinswoningen beschikbaar komen. Bij de planning van bouwlocaties is al goed rekening gehouden met het principe van “water-bodem-sturend”. De publieke ruimte is verder klimaat robuust ingericht: de gevolgen van extreme wateroverlast worden beperkt dankzij greppels, wa-di's en multifunctionele voorzieningen (speelpleintjes etc.). Ook de groen-blauwe verbindingszones die zijn aangelegd voor verdere verbetering van de biodiversiteit dragen hieraan bij. Door gescheiden stelsels voor riool en regenwater én het lokaal bergen van water (afkoppelen van wijken) blijft de mate van wateroverlast te overzien. De tuinen en opritten van de huizen zijn ontdaan van te veel steen, waardoor het water de kans krijgt om te infiltreren. De chemische en ecologische waterkwaliteit van de watergangen in Voorschoten heeft hierdoor een flinke impuls gekregen. Mocht er desondanks toch sprake zijn van overlast, dan zijn de Voorschotenaren dankzij een uitgebreid participatie traject goed voorbereid hoe hier mee om te gaan. In de zomers houden Voorschotenaren het hoofd koel door de extra geplante inheemse bomen, waardoor het bestaande groene karakter verder is versterkt. Na het uitbreiden van de plezierhaven is tevens een zwemstrand gecreëerd, zodat Voorschotenaren ook dichterbij een frisse duik kunnen nemen. De gemeente Voorschoten is erin geslaagd om handen en voeten te geven aan de energietransitie. Samen met de bewoners is het gelukt om te komen tot een afgewogen oplossing van regionale initiatieven zoals warmtelink en meer lokale oplossingen om te komen tot een klimaatneutraal dorp in 2050. De ruimtelijke inpassing die hiervoor nodig is, bood meteen kansen voor het klimaat adaptief inrichten van het dorp. Op die plekken waar dat lastig was, is gewerkt naar de meest optimale inrichting. Voorschoten is een aansprekend voorbeeld hoe je als kleine gemeente een antwoord kunt geven op de uitdagingen van de 21 eeuw. Doen wat je zelf kan én gebruik maken van samenwerking met de omringende steden en gemeenten.

5 Concreet maken van ambities

De D-tafel daagt alle betrokkenen in Voorschoten uit om de ambities concreet én realistisch te maken. Sluit aan op nationale en regionale ambities voor bijvoorbeeld energie en klimaatadaptatie en vertaal deze naar tussendoelen in 2040. Het doel is een klimaatneutraal Voorschoten in 2050.

Energie:

1. 30 % energiebesparing ten opzichte van het referentiejaar 2014 (de regionale energiestrategie (RES) zegt 30 % in 2050 en 15 % in 2030). Voorschoten is nu al goed onderweg. Deze ambitie sluit goed aan bij de isolatie opgave en betreft de inwoners direct bij deze ambitie.
2. In 2040 is de gebouwde omgeving van Voorschoten voor een groot deel aardgasvrij. 70 % van de woningen is van het gas af. Een flinke ambitie die nodig is om in Voorschoten te beoordelen of we goed op koers liggen.

3. Duurzame elektriciteit wordt binnen het dorp vooral opgewekt met zonnepanelen; in 2040 wordt 60 % van de geschikte daken benut (de lokale energiestrategie (LES) spreekt over 80 % in 2050).
4. In 2040 is flinke progressie geboekt met het opslaan van energie in batterijen (thuis/buurt/wijk), warmte-koude opslag of andere technologieën (waterstof). Essentieel om de opgewekte elektriciteit economisch/efficiënt te benutten en netcongestie te beperken.
5. In 2040 is een aantal smartgrids op buurniveau operationeel in Voorschoten. Belangrijk om ook hier ambitie te hebben en in te zetten op innovatieve technologie om vraag en aanbod van elektriciteit efficiënt op elkaar af te stemmen.
6. In 2040 is het aantal energie projecten onder lokaal beheer flink gegroeid. In Voorschoten is een flinke versnelling nodig en er is flink wat potentieel (bijvoorbeeld aquathermie) dat ontwikkeld en gebruikt kan worden. Energieopwekking in eigen beheer vergroot verder het draagvlak. De ambitie in de RES is dat 50 % van de energie projecten in lokaal beheer is.

Okke de Boks over Voorschoten in 2040: Een groen, levendig en zelfstandig dorp in een gezonde en veilige omgeving. Goede voorzieningen voor een diverse gemeenschap om te wonen, ontspannen en ruimte voor duurzaam lokaal ondernemerschap. Een dorp waar duurzaamheid hoog in het vaandel staat en dat goed op weg is om in 2050 volledig klimaat neutraal te zijn en voorbereid op de uitdagingen van klimaat verandering. Een bruisend verenigingsleven met goede sport, culturele en buurtvoorzieningen. Een gemeenschap met een sterke sociale cultuur en onderlinge solidariteit, gedreven van onderaf, vanuit buurt en wijk netwerken en activiteiten en met een grote burger participatie en eigenaarschap. Een actieve en constructieve samenwerking in de Leidse regio om de complexe vraagstukken aan te pakken en stabiliteit en continuïteit in bestuurlijk en ambtelijk beleid en uitvoeringsapparaat.

Klimaatadaptatie en biodiversiteit:

1. Meer groen en blauw in de versteende delen van Voorschoten. Meer schaduwplekken (minimaal 40% voor plekken voor verblijf en langzaam verkeer), bijvoorbeeld door meer bomen. Nu zijn er net zoveel bomen als woningen: 11.500. De Bomenbond en de gemeente zullen meer inzicht hebben in welk tempo welke bomen waar bij geplant kunnen worden. De D-tafel onderstreept het belang hiervan. Ook groene tuinen zijn van belang. Ze bieden plek voor dieren en insecten en laten regenwater de grond inzakken. De omgevingsvisie zou het belang van groen krachtig moeten onderstrepen en vertalen in concrete doelen.
2. Veel regenwater verdwijnt nu in het riool en dat leidt bij buien tot overloop van verdund rioolwater in het oppervlaktewater. Regenwater is schoon en kan beter direct de bodem indalen en naar sloten worden afgevoerd. Nu voert naar schatting zo'n 20% van de woningen regenwater af naar de bodem en de sloot; in 2040 zou dat 60% moeten zijn en in 2050 100%.
3. In 2040 heeft Voorschoten meer groen en water en is dit beter bruikbaar en beleefbaar, met een grotere biodiversiteit en betere groene verbindingen voor dieren, insecten, en voor fietsers en voetgangers: groene linten van weilanden, parken, singels en buitenplaatsen.
4. Voor, tijdens en na het bouwproces wordt zo duurzaam mogelijk gewerkt zonder uitstoot van broeikasgassen en stikstof. Er worden steeds meer circulaire materialen gebruikt die weinig

CO2 uitstoten: geen glaswol maar houtvezel of vlas, geen beton maar hout. Voorschoten neemt dit in 2030 op in de eisen voor bouwplannen.

5. De bedrijven in Voorschoten, ook de agrarische, werken aan circulariteit van gebruikte materialen en minder uitstoot van CO2 en stikstof.
6. Bij de inrichting van wegen meer prioriteit voor fietsers en voetgangers en minder voor auto's.

Algemeen: in de omgevingsplannen (die de bestemmingsplannen gaan opvolgen) meer ruimte laten voor multi-functioneel gebruik van de ruimte. Nu staat er in veel bestemmingsplannen voor woonwijken (zoals Starrenburg 3) dat de grond alleen voor wonen gebruikt mag worden, naast wegen, groen en dergelijke. De D-tafel bepleit dat in de nieuwe omgevingsplannen meer menging mogelijk wordt van functies zoals wonen, werken, winkels, sport, gezondheid en horeca. Dat geeft levendigheid en afwisseling en kan vervoersbewegingen beperken.

Fred Veldman over Voorschoten in 2040: de inwoners zijn trots op het dorp en zijn bereid bij te dragen aan de kwaliteit van het dorp. Kijk naar het druk bezochte weekend van Voorschoten en het floreren van sport- en cultuurverenigingen, wat vooral zo kan zijn door de bijdragen van vrijwilligers. Vrijwilligers die op vele plaatsen actief zijn, ook bij sociale organisaties als Cirkelbus en Voorschoten voor Elkaar. Op dit moment is een mindere kwaliteit van Voorschoten de bijdrage aan de woningmarkt. Er wordt te weinig gebouwd en als er wat gebouwd wordt zijn het te vaak grotere huizen. Op dit moment zijn er te weinig mogelijkheden voor ouderen en alleenstaande jongeren om kleiner te wonen. Dit bepaalt mijn duurzame toekomstbeeld: in én rond het centrum zijn veel kleinere appartementen gebouwd. De voordelen zijn: het centrum wordt levendiger, het centrum is voor velen beter bereikbaar doordat ze dichterbij wonen, de lege ruimtes als Churchillplein, moc-terrein en fixet-parkeerplaats zijn gebruikt om te bouwen. Onze bijdrage aan woningbouw is toegenomen, de zorg kan efficiënter werken, de kleinere appartementen zijn energiezuinig, vrijkomende huizen zijn energiezuinig aangepast en worden efficiënter bewoond. Hiermee voorkomen we dat enkele van de mooiste groene plekken bebouwd worden.

6 Aanvullende suggesties voor de posters

De deelnemers van de D-tafel hebben op 24 juni input kunnen geven op de posters met uitdagingen en ambities voor de omgevingsvisie. De D-tafel heeft verder nog de volgende suggesties:

1. Een eerdere versie van de posters bestond uit de invalshoeken People, Profit en Planet. Spreek in ieder geval niet over profit, winst maar van prosperity, welvaart.
2. Tussen de posters bestaat vaak overlap, biodiversiteit komt zowel bij wonen als bij natuur langs. Wellicht een idee om bij de poster over Planet de relevante thema's vanuit natuur-inclusiviteit te benaderen? Dus op de "groene" poster spreken over natuur-inclusief bouwen / tiny-houses die volledig energie neutraal en groen zijn? Hier ingaan op natuur-inclusieve landbouw, agrarisch natuur beheer?
3. Circulariteit is een belangrijke opgave met nationale doelstellingen. De ambitie van de overheid is om het eigen gebruik van niet-hernieuwbare grondstoffen in 2030 te halveren. Alle gemeenten moeten hier aan bijdragen.

4. Het thema landbouw ontbreekt op de posters. Natuur-inclusieve landbouw en/of agrarisch natuurbeheer is van groot belang voor weidevogels.
5. Sommige delen van het buitengebied waar we niet willen bouwen zijn geen eigendom van de gemeente; bv het weiland van Rodenburg. De omgevingsvisie biedt de mogelijkheid om te zorgen dat hier een structurele bestemming komt die aansluit bij de ambities van Voorschoten. In het geval van land van Rodenburg die past bij vergroening, biodiversiteit en verbinding met andere groene gebieden zoals het Berkhoutpark en de weilanden aan de westkant van de spoorlijn.
6. Voldoende drinkwater van goede kwaliteit wordt een issue richting 2040. Vanuit waterkwaliteit en het gebruik door bewoners is dit een zeer relevant thema. Het gaat daarbij om voldoende drinkwaterpunten in het dorp (hittestress), maar ook om gebruik te minimaliseren voor badjes, auto wassen etc. Ook de gemeente zelf kan hier het goede voorbeeld geven.
7. In de posters zijn terecht ambities opgenomen voor het opwekken van duurzame energie. Of 80% lokaal moet worden opgewekt is voor de D-tafel twijfelachtig. Voorschoten kan bijvoorbeeld ook veel elektriciteit van windmolens op zee gebruiken. Daar passen doelstellingen bij voor de reductie van energiegebruik, bijvoorbeeld bij openbare verlichting zonder lichtvervuiling 's avonds.
8. Momenteel is sprake van een voedseltransitie. Veel initiatieven zijn de afgelopen jaren ontwikkeld (Herenboeren / voedselbossen, etc.), waarbij vooral vanuit de steden vraag is naar lokaal geproduceerd duurzaam en/of biologisch voedsel. Gezien de ligging van Voorschoten kan de gemeente bijdragen aan deze ontwikkeling.
9. Zorg dat bij het uitbreiden van waterlopen in de gemeente ook aandacht is voor zwemvijvers, plekken waar inwoners snel verkoeling kunnen krijgen. Momenteel wordt veel gezwommen in de Vliet (gevaarlijk met scheepvaart).
10. Creëer rond de woonwijken natuurspeeltuinen inclusief waterspeelplaatsen, zodat de jeugd ook onder zomerse omstandigheden kan buiten spelen.
11. Zorg voor representatieve foto's van Voorschoten (en dus niet van Leiden). Bijvoorbeeld een foto van Voorschoten als dorp, in groene omgeving. Zie laatste senioren blad of foto vanaf land van Rodenburg met een schitterend doorkijkje naar het dorp en een open boerenlandschap binnen de gemeentegrenzen.

Koen de Pater over Voorschoten in 2040:

Een centrum met meer woningen, max 5 lagen hoog, en dus meer mensen, meer leven op straat, meer klanten voor winkels en horeca. Woningen die er van buiten en binnen leuk uitzien, energieneutraal, met volop groen erop en eraan en eromheen. Vooral voor 1-2 p huishoudens, in alle prijsklassen maar minimaal 66% 'betaalbaar' zoals nu in de woonvisie 2024-2027. Wonen, werken, winkelen en relaxen steeds meer door elkaar. Denk aan digi werkplekken in cafe's en in de nieuwe bieb, een bakkerij met koffietafels, een sportschool met terras. Grotere huishoudens (dus veelal met kinderen) wonen vooral in de wijken eromheen (huis met tuin). Ook daar is er ook plek voor werken en relaxen. Parken, buitenplaatsen en waterlopen die met elkaar verbonden zijn in groen-blauwe singels (goed voor dieren en voor voetgangers en fietsers) en die reiken naar Leiden, naar Leidschendam, naar Wassenaar. Beter verbonden met de Vlietlanden (extra brug). Een fietswandelpad langs de hele Vliet van Ter Wadding in het noorden tot de Knip in het zuiden.